

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/107/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7022200486
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:7022200486.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: J. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, XXX XX K., právne zastúpený advokátkou: JUDr. Martina Vnenčáková, so sídlom Čučmianska dlhá 7, 048 01 Rožňava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 29578-2/2022-BA zo dňa 06.07.2022, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/17/2022 - 75 zo dňa 30.01.2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/17/2022 - 75 zo dňa 30.01.2023 sa mení tak, že sa zrušuje rozhodnutie žalovanej č. 29578-2/2022-BA zo dňa 06.07.2022 a vec sa jej vracia na ďalšie konanie.

II. Žalobca má voči žalovanej právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania v celom rozsahu

odôvodnenie:

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 10Sa/17/2022 - 75 zo dňa 30.01.2023 (ďalej „napadnutý rozsudok“) zamietol žalobu zo dňa 09.09.2022, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 29578-2/2022-BA zo dňa 06.07.2022 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Účastníkom konania právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 2747/2022-RV-DvN zo dňa 06.04.2022 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vo veci nepriznania nároku žalobcu na dávku v nezamestnanosti.

3. Prvostupňový správny orgán rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 104 ods. 1, ods. 4 č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sociálnom poistení“, resp. zákon č. 461/2003 Z. z.) a na ustanovenie čl. 61 ods. 1, ods. 2 a čl. 65 ods. 5 písm. a) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“, resp. „nariadenie č. 883/04“). Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava (ďalej len „úrad práce“) dňom 15.01.2022 zaradil žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Žalobca si dňa 17.01.2022 uplatnil nárok na dávku v nezamestnanosti. Podkladom na vydanie rozhodnutia boli údaje v informačnom systéme Sociálnej poisťovne, údaje z úradu práce, potvrdenie kompetentnej inštitúcie príslušného štátu - Nórsko. V posledných 4 rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t. j. v období od 15.01.2018 do 14.01.2022, nemal žalobca na území Slovenskej republiky (ďalej len „Slovensko“, resp. „SR“) žiadne doby poistenia v nezamestnanosti. Na území iného

členského štátu Európskej únie/Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len ako „EÚ/EHP“) žalobca preukázal doby poistenia v nezamestnanosti od 25.06.2018 do 21.12.2018 (180 dní), od 20.06.2019 do 28.02.2020 (254 dní), od 12.06.2020 do 29.01.2021 (232 dní), od 22.06.2021 do 14.01.2022 (207 dní). Z vykonaného dokazovania, najmä zo žalobcom uvedených údajov vo „Vyhlásení žiadateľa na účely posúdenia zachovania centra záujmov“ zo dňa 02.03.2022 (ďalej len „vyhlásenie“) a dokumentov U002 a U004 zo dňa 21.03.2022 mal prvostupňový správny orgán za preukázané, že žalobca v Nórsku súvisle pracoval od júna 2018 do januára 2022 na sezónnych prácach. Podľa údajov v informačnom systéme Sociálnej poisťovne zase žalobca pracoval v Nórsku už od decembra 2014 do februára 2018. Následne z tohto pracovného pomeru si žalobca stihol uplatniť žiadosť o dávku v nezamestnanosti na Slovensku, ktorá mu bola priznaná od 03.02.2018 do 24.06.2018 a od 22.12.2018 do 29.01.2019. Medzi obdobiami dvoch zamestnaní sa žalobca zdržiaval na Slovensku a bol evidovaný na úrade práce. Z evidencií uchádzačov o zamestnanie bol žalobca vyradený z dôvodu odchodu do členského štátu EÚ. Napriek sezónnemu charakteru práce a evidenciách na úrade práce v SR bola situácia žalobcu podľa prvostupňového správneho orgánu stabilná, pretože sa zakaždým vracal späť na územie Nórska a na Slovensku si neľahdal zamestnanie. Od roku 2008 žalobca nepreukázal žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti získanú na území SR. Ako iné skutočnosti, ktoré by potvrdzovali zachovanie centra záujmov na území SR počas pobytu v inom členskom štáte EÚ, žalobca neuviedol žiadne. Vzhľadom na to, že žalobca bezprostredne pred uplatnením nároku na dávku v nezamestnanosti neukončil dobu poistenia v nezamestnanosti podľa slovenských právnych predpisov a počas posledného zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie nebolo bydlisko žalobcu na území SR, čl. 65 ods. 2 a 5 základného nariadenia sa na žalobcu nevzťahuje a nie je možné použiť pravidlo sčítania dôb poistenia v zmysle čl. 61 základného nariadenia.

4. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaná uviedla, že centrum záujmov a bydlisko dotknutej osoby je v zmysle čl. 11 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“, resp. nariadenie č. 987/2009“) možné určiť na základe celkového posúdenia všetkých dostupných informácií súvisiacich s príslušnými skutočnosťami, ktoré môžu obsahovať:

a) dĺžku a trvalosť prítomnosti na území dotknutých členských štátov - žalobca sa zdržiaval na území Nórska v období od decembra 2014 do januára 2022,

b) situáciu navrhovateľa vrátane:

- povahy a osobitných vlastností každej vykonávanej činnosti, predovšetkým miesta, kde sa takáto činnosť zvyčajne vykonáva, trvalosti tejto činnosti a dĺžky trvania každej pracovnej zmluvy - žalobca bol na území Slovenska naposledy povinne sociálne poistený u zamestnávateľa TRYTON s.r.o. od 10.04.2008 do 09.05.2008. Okrem toho bol na Slovensku sociálne poistený na základe viacerých pracovnoprávných vzťahov, celkovo v trvaní cca 2,5 roka, t. j. jeho pracovná história na Slovensku je krátkodobá. Vo vyhlásení uviedol, že jeho práca v Nórsku mala sezónny charakter. Na území Nórska mal naposledy uzatvorený pracovný pomer u zamestnávateľa Furuseth AS v období od 22.06.2021 do 14.02.2022, pracoval ako robotník v mäso priemysle. Pracovný pomer bol ukončený uplynutím trvania pracovnej zmluvy. V medziobdobí medzi pracovnými pomermi sa zdržiaval na Slovensku. Každoročne po ukončení sezónnych prác v zahraničí bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie na Slovensku a dávku v nezamestnanosti poberal od 03.02.2018 do 24.06.2018 a opätovne od 22.12.2018 do 29.01.2019. Počas posledného pobytu v zahraničí si neľahdal prácu na Slovensku. Žalobca bol opäť vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie dňom 16.06.2022 z dôvodu odchodu do cudziny. Pracovnú situáciu žalobcu v zahraničí predchádzajúcu uplatneniu nároku na dávku v nezamestnanosti na Slovensku, možno podľa žalovanej hodnotiť aj napriek sezónnosti zamestnaní ako stabilnú s prioritnou, dlhodobou a opakujúcou sa orientáciou na zahraničný pracovný trh.

- jeho rodinného stavu a rodinných väzieb - žalobca je slobodný. V Nórsku sa podľa vyhlásenia zdržiaval bez blízkej osoby. Počas jeho pobytu v zahraničí sa na Slovensku zdržiavala jeho družka a ich spoločný syn. Na Slovensko sa vracal každoročne v rokoch 2018-2019 cestoval letecky, v rokoch 2020-2021 autom. Na Slovensku uhrádza dane, rôzne poplatky, životné poistenie, poistenie nehnuteľností. Na území Slovenska vlastní motorové vozidlo, za ktoré uhrádza havarijné a povinné zmluvné poistenie.

- vykonávanie akejkoľvek nezárobkovej činnosti - počas jeho pobytu v zahraničí bol na Slovensku členom streleckého športového klubu,

- jeho bytovej situácie, najmä toho, či je táto situácia stabilná - žalobca v zahraničí nevlastní žiadnu nehnuteľnosť na bývanie. Býval v Nórsku sám v podnájme. Bytovú situáciu na území Nórska je podľa žalovanej možné považovať za stabilnú a primeranú výkonu povolania. Na území Slovenska vlastní žalobca nehnuteľnosti určené na bývanie. Ide o byt, v ktorom je prihlásený na trvalý pobyt a rodinný dom, v ktorom je prihlásený na prechodný pobyt v podiele 1, nadobudnuté dedením v roku 2013. Vo vyhlásení uviedol, že počas návratov zo zahraničia, ako aj po návrate na Slovensko býval a býva vo vlastnom byte, - členského štátu, ktorý sa považuje za miesto bydliska osoby na daňové účely - žalobca bol naposledy zamestnaný na území Nórska, takže daňové povinnosti si plnil na tomto území, z čoho je zrejmé, že za štát bydliska sa na daňové účely považuje štát zamestnania, t. j. Nórsko.

5. Podľa žalovanej rozhodujúce skutočnosti svedčiace o mieste bydliska dotknutej osoby sú bez pochybností skutočnosti, stanovené v čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia. Dĺžka prítomnosti na území Nórska (prerušovane cca 7 rokov) aj situácia navrhovateľa (stabilita zamestnania v Nórsku, prioritná, dlhodobá a opakujúca sa orientácia na nórsky pracovný trh od roku 2014, sústavné návraty za prácou do zahraničia, primeraná bytová situácia v zahraničí, krátkodobá pracovná história na Slovensku, daňová povinnosť na území Nórska, návraty po skončení sezónnych prác v zahraničí, prítomnosť družky a syna, vlastníctvo bytu a domu, zachovanie finančných produktov, úhrada rôznych poplatkov, daní, členstvo v streleckom športovom klube, vlastníctvo motorového vozidla, prihlásenie na príslušný druh pobytu) podľa žalovanej preukazujú, že žalobca si väzby so Slovenskou republikou, počas výkonu činnosti zamestnanca v Nórsku nezachoval. Nakoľko o mieste bydliska žalobcu uplatnením objektívnych kritérií uvedených v čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia pochybnosti nevznikli, nebolo potrebné čl. 11 ods. 2 tohto nariadenia aplikovať a skúmať jeho subjektívny úmysel. Záverom žalovaná uviedla, že na prítomnosť družky a syna na Slovensku bolo prihliadnuté, avšak tento ich pobyt jednoznačným spôsobom nepreukazuje zachovanie bydliska žalobcu na Slovensku počas výkonu zárobkovej činnosti v Nórsku. Rovnako tak bolo prihliadnuté aj na návraty žalobcu na Slovensko za rodinou, no tie je podľa žalovanej potrebné vyhodnotiť komplexne v porovnaní s celkovou dĺžkou jeho pobytu v Nórsku. Pokiaľ žalobca poukázal na priznanie nároku na dávku v nezamestnanosti na Slovensku v roku 2018, žalovaná v tejto súvislosti uviedla, že žalobca svojimi opätovnými odchodmi do Nórska deklaroval prioritnú, dlhodobú a opakujúcu sa orientáciu na zahraničný pracovný trh a skutkový stav vecí, minimálne čo sa týka dĺžky trvania poistenia v zahraničí bol iný v roku 2018 ako je v roku 2022.

6. Správny súd sa stotožnil s tvrdením žalovanej, že z obsahu žalobcom predložených dokladov obsahnutých v administratívnom spise možno uzavrieť, že počas výkonu zárobkovej činnosti v Nórsku sa žalobca opakovane v tejto krajine zdržiaval po dlhšiu dobu a trávil tam svoj pracovný ako aj mimopracovný čas. V tejto krajine mal zabezpečené aj bývanie (aj keď nižšieho štandardu - unimobunka) a v Nórsku platil všetky zákonné odvody a dane. Uvedený stav sa periodicky opakoval, čím aj podľa názoru súdu počas posledného zamestnania nemožno považovať bydlisko žalobcu za zachované na území SR. Za takéhoto stavu správny súd považoval závery žalovanej o nezachovaní centra záujmu žalobcu na území SR za správne a to predovšetkým za situácie, že žalobca opätovnými odchodmi do Nórska v priebehu viacerých rokov deklaroval prioritnú, dlhodobú a opakujúcu sa orientáciu na zahraničný pracovný trh. K námietke, že na území Slovenskej republiky má rodinných príslušníkov, prípadne aj vlastní majetok, správny súd uviedol, že túto námietku považoval za nedôvodnú, pretože samotné príbuzenské vzťahy žalobcu ako aj jeho majetkové pomery na území SR nepreukazujú neprenesenie centra záujmov do inej krajiny Európskej únie. Správny súd poukázal na informáciu vyplývajúcu z vyjadrenia žalovanej zo dňa 04.10. 2022 k správnej žalobe, podľa ktorej žalobca bol dňom 16.06.2022 opätovne vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie a to z dôvodu jeho odchodu do cudziny, čo tiež nasvedčuje nezachovaniu centrov záujmu na území Slovenskej republiky.

7. Správny súd dospel k záveru o zákonnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej, pretože bolo vydané po náležitom zistení a vyhodnotení skutkového stavu a na základe správneho právneho posúdenia vecí. Správny súd v konaní administratívneho orgánu nezistil ani žiadne procesné pochybenia takého charakteru, ktoré by prípadne mohli byť dôvodom pre zrušenie rozhodnutia žalovaného.

8. Proti uvedenému rozsudku včas podal kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej tiež ako „sťažovateľ“) z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) SSP. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť správne mu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadal o priznanie trov kasačného konania v rozsahu 100%.

9. Sťažovateľ namietal, že žalovaná sama bez súčinnosti príslušnej inštitúcie Nórska hodnotila kritériá podľa čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia bez toho, aby na to v zmysle príslušných predpisov mala oprávnenie. Ďalej namietal právne posúdenie otázky bydliska zo strany žalovanej a zistený skutkový stav, pričom citoval z obsahu podanej správnej žaloby, poukazoval najmä na to, že žalovaná neposúdila charakter jeho činnosti, jeho rodinné väzby, stabilitu ubytovania na Slovensku v porovnaní s ubytovaním v Nórsku. Uviedol, že v Nórsku je považovaný za pendlera z dôvodu, že tam nikdy nemal trvalý pracovný pomer na dobu určitú, preto nemá možnosť využívať služby ako občan Nórska, poukázal tiež na svoj úmysel zachovať si bydlisko na území Slovenska a dôvody, ktoré ho viedli k výkonu práce v zahraničí. Uviedol, že pokiaľ bol v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade práce, žiadnu pracovnú ponuku neodmietol.

10. Sťažovateľ namietal, že hoci žalovaná tvrdila, že svoj výsluch v odvolaní nenavrhol, uvedené nie je pravdou, lebo na str. 2 odvolania takýto dôkaz navrhol z dôvodu strohého obsahu formulára (vyhlásenia). Výsluchom by sa jasne ozrejmil jeho úmysel. Sťažovateľ má za to, že tým bolo porušené jeho právo na spravodlivé konanie a žalovaná konala v rozpore s ust. 196 ods. 6 v spojení s § 195 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení.

11. Sťažovateľ namietal, že správny súd nevykonal ním navrhnutý dôkaz - výsluch sťažovateľa a nezaoberal sa ani jeho námietkou, že z administratívneho spisu nie je zrejmé stanovisko príslušnej inštitúcie Nórska a či došlo dohode príslušných inštitúcií, v tomto smere považuje rozsudok správneho súdu za nepreskúmateľný. Súd sa nevyjadril k úmyslu sťažovateľa, ku kúpe nehnuteľnosti na Slovensku, k väzbám žalobcu s blízkymi osobami na území Slovenska, nezaoberal sa životnými pomermi žalobcu v Nórsku, nehodnotil jeho väzby na zahraničie. Namietal, že všetky kritériá podľa § 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia sa majú hodnotiť vo vzájomných súvislostiach, nie len niektoré bez zhodnotenia ostatných.

12. Sťažovateľ tiež namietal, že správny súd nemal oprávnenie hodnotiť stav v čase mimo rozhodovania pred žalovanou. Namietal tiež jeho odklon od ustálenej rozhodovacej praxe (sp. zn. 9Sžsk/9/2020, sp. zn. 1Sžsk/38/2017, sp. zn. 9Sžsk/72/2017, sp. zn. 1Sžsk/38/2017 a sp. zn. 7Sžsk/114/2020).

13. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 01.06.2023. S tvrdeniami sťažovateľa sa nestotožnila, rozsudok správneho súdu považuje za vecne správny a zákonný, pričom odkázala na v ňom uvedenú argumentáciu. Žalovaná navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, je prípustná a podaná v zákonom stanovenej lehote, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), oboznámiac sa so súdnym spisom a administratívnym spisom a po vyhodnotení sťažnostných námietok zistil, že kasačná sťažnosť je dôvodná a preto podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil rozsudok správneho súdu tak, že zrušil preskúmané rozhodnutie a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie z nasledovných dôvodov:

15. Predmetom súdneho prieskumu bolo rozhodnutie žalovanej zo dňa 06.07.2022, ktorým zamietla odvolanie sťažovateľa a potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 06.04.2022, ktorým podľa § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a podľa článku 61 základného nariadenia rozhodla, že žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti.

16. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší správny súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

17. Podľa § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom ku dňu 13.07.2022 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia) poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky.

18. Podľa článku 61 ods. 1 základného nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie, znovunadobudnutie alebo trvanie nároku na dávky dosiahnutím dôb poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, v potrebnom rozsahu zohľadní doby poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu, ako keby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje.

Ak však uplatniteľné právne predpisy podmieňujú nárok na dávky dosiahnutím dôb poistenia, vtedy doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu sa nezohľadnia, iba ak by sa takéto doby považovali za doby poistenia a boli dosiahnuté v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi.

19. Podľa článku 61 ods. 2 základného nariadenia s výnimkou prípadov uvedených v článku 65 ods. 5 písm. a) sa uplatňovanie odseku 1 tohto článku podmieňuje tým, že daná osoba bezprostredne ukončila v súlade s právnymi predpismi, podľa ktorých sa uplatňuje nárok na dávky:

- doby poistenia, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby poistenia,
- doby zamestnania, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby zamestnania, alebo
- doby samostatnej zárobkovej činnosti, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby samostatnej zárobkovej činnosti.

20. Podľa článku 65 ods. 2 základného nariadenia úplne nezamestnaná osoba, ktorá počas svojej poslednej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, mala bydlisko v členskom štáte inom, ako je príslušný štát a ktorá má naďalej bydliska v tomto štáte, alebo sa vráti do tohto štátu, má byť k dispozícii službám zamestnanosti v členskom štáte bydliska. Bez toho, aby bol dotknutý článok 64, úplne nezamestnaná osoba môže ako doplňujúci krok prihlásiť sa u služieb zamestnanosti členského štátu, v ktorom vykonávala svoju poslednú činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

21. Podľa článku 65 ods. 5 písm. a/ základného nariadenia nezamestnaná osoba uvedená v prvej a druhej vete odseku 2 poberá dávky v súlade s právnymi predpismi členského štátu bydliska, ako keby sa na ňu vzťahovali tieto právne predpisy počas jej poslednej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba. Tieto dávky poskytuje inštitúcia miesta bydliska.

22. Podľa článku 1 písm. i/ bod 2 základného nariadenia, ak právne predpisy členského štátu, ktoré sú uplatniteľné podľa pododseku 1, nerozlišujú medzi rodinnými príslušníkmi a inými osobami, na ktoré sú uplatniteľné, manžel/manželka, nepnoleté deti a nezaopatrené deti, ktoré dosiahli vek plnoletosti, sa považujú za rodinných príslušníkov.

23. Podľa článku 1 písm. j/ a k/ základného nariadenia na účely tohto nariadenia:

j/ „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva;

k/ „pobyt“ znamená prechodné bydlisko.

24. Podľa článku 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia ak je rozdiel v stanoviskách inštitúcií dvoch alebo viacerých členských štátov o určení bydliska osoby, na ktorú sa uplatňuje základné nariadenie, tieto inštitúcie po vzájomnej dohode určia centrum záujmov dotknutej osoby na základe celkového posúdenia všetkých dostupných informácií súvisiacich s príslušnými skutočnosťami, ktoré môžu obsahovať:

a) dĺžku a trvalosť prítomnosti na území dotknutých členských štátov;

b) situáciu dotknutej osoby vrátane:

i) povahy a osobitných vlastností každej vykonávanej činnosti, predovšetkým miesta, kde sa takáto činnosť zvyčajne vykonáva, trvalosti tejto činnosti a dĺžky trvania každej pracovnej zmluvy;

ii) jej rodinného stavu a rodinných väzieb;

iii) vykonávania akejkoľvek nezárobkovej činnosti;

iv) v prípade študentov zdroja ich príjmov;

v) jej bytovej situácie, najmä toho, či je táto situácia stabilná;

vi) členského štátu, ktorý sa považuje za miesto bydliska osoby na daňové účely.

25. Podľa článku 11 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, ak posúdenie rôznych kritérií, ktoré vychádzajú z príslušných skutočností, ako sa uvádzajú v odseku 1, nevedie k dohode medzi dotknutými inštitúciami, na určenie skutočného miesta bydliska osoby sa za rozhodujúci považuje úmysel tejto osoby, tak ako vyplýva z uvedených skutočností a okolností, najmä dôvody, ktoré ju viedli k presťahovaniu.

26. Z článkov 61 a 65 ods. 5 základného nariadenia vyplýva základná zásada, ktorou sa treba viesť pri zohľadňovaní dôb poistenia v nezamestnanosti dosiahnutých na území iného členského štátu, a to, že doba poistenia v nezamestnanosti dosiahnutá na území iného členského štátu EÚ/EHP (tu na území Nórska) môže byť zohľadnená na účely nároku na dávku v nezamestnanosti v prípade, ak bezprostredne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie ukončila dotknutá osoba dobu poistenia v nezamestnanosti dosiahnutú na Slovensku. Iba vo výnimočných prípadoch je možné zohľadniť dobu poistenia dosiahnutú na území iného členského štátu, pokiaľ je dosiahnutá ako posledná. Touto výnimkou zo základnej zásady je situácia, ak si žiadateľ zachová počas výkonu zárobkovej činnosti na území iného členského štátu Európskej únie centrum záujmov a bydlisko na území Slovenskej republiky. Otázka bydliska je teda v prípadoch, keď žiadateľ o dávku v nezamestnanosti bezprostredne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nedosiahol dobu poistenia v nezamestnanosti v zmysle platnej slovenskej legislatívy, zásadná. Pod pojmom „bydlisko“ v zmysle únievom sa nechápe evidovaný trvalý alebo prechodný pobyt podľa vnútroštátnych predpisov Slovenskej republiky. Podľa článku 1 písm. j/ základného nariadenia pojem „bydlisko“ znamená zvyčajné bydlisko, t. j. miesto, kde osoba zvyčajne býva, na účely vykonávacieho nariadenia chápané ako „centrum záujmov“ v spojení s článkom 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia. „Bydlisko“ predstavuje v tomto zmysle autonómny pojem vlastný právu Únie (pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-90/97 Swaddling, bod 28). Kritériami na určenie centra záujmov sú v zmysle čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia najmä: dĺžka obdobia zdržiavania sa na území daného štátu, dĺžka a stabilita výkonu zárobkovej činnosti, dĺžka trvania pracovnej zmluvy, rodinný stav a rodinné väzby, bytová situácia a stabilita tejto situácie a miesto, kde dochádza k zdaňovaniu príjmov. Zároveň platí, že tento zoznam, ktorý nie je taxatívny, nestanovuje žiadne preferenčné poradie rôznych kritérií vymedzených v odseku 1 tohto článku.

27. Kasačný súd vo vzťahu k výkladu pojmu „bydlisko“ poukazuje tiež na rozhodnutie Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. U2 z 12. júna 2009 o rozsahu pôsobnosti čl. 65 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, týkajúce sa práv na dávky v nezamestnanosti úplne nezamestnaných osôb, ktoré nie sú cezhraničnými pracovníkmi a ktoré mali počas svojho posledného obdobia zamestnanosti alebo samostatnej zárobkovej činnosti bydlisko na území iného členského štátu, ako je príslušný členský štát. Správna komisia uviedla, že je v súčasnosti prijateľné prenesenie zodpovednosti za platbu dávok z príslušného štátu na štát bydliska v prípade cezhraničných pracovníkov (t. j. pracovníkov, ktorí sa do štátu bydliska spravidla denne alebo aspoň raz za týždeň vracajú) a určitých kategórií pracovníkov, ktorí udržiavajú úzke spojenia aj so svojimi krajinami pôvodu. Už by viac nebolo prijateľné, ak by sa príliš širokým výkladom pojmu „bydlisko“ mala rozšíriť oblasť uplatnenia čl. 65 základného nariadenia tak, aby zahŕňala všetky osoby, ktoré majú dosť stabilné zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členskom štáte a ktoré nechali svoje rodiny vo svojej krajine pôvodu.

28. V prospech vzniku nového centra záujmov sťažovateľa v rozhodnom období (počas jeho poslednej činnosti ako zamestnanca - čl. 65 ods. 2 základného nariadenia) v Nórsku podľa kasačného súdu svedčí orientácia sťažovateľa na nórsky pracovný trh a skutočnosť, že Nórsko je štátom bydliska žalobcu na daňové účely (v SR nemal žiadny zdaniteľný príjem). Je potrebné prisvedčiť žalovanej, že sťažovateľ bol v relevantnom období opakovane zamestnávaný rovnakým zamestnávateľom. Okrem toho v medziobdobí, keď nebol zamestnaný v Nórsku, sa na Slovensku nezamestnal (a to ani krátkodobo) a ani si prácu v SR počas zamestnania v Nórsku nehľadal.

29. K posúdeniu stability zamestnania však kasačný súd konštatuje, že žalobca pri ukončení jedného pracovného pomeru neuzatváral okamžite novú pracovnú zmluvu, ktorá by predstavovala istotu ďalšieho zamestnania v blízkom čase, keďže pracovné zmluvy na aktuálne obdobie uzatváral až po opätovnom príchode do Nórska. Pod pojmom „stabilita“ je potrebné predovšetkým rozumieť určitú stálosť, nemennosť, sústavnosť, trvalosť. Podľa názoru kasačného súdu však pracovná situácia žalobcu reprezentovaná opakovanými krátkodobejšími pracovnými pomermi uzatvorenými na dobu určitú v kontexte so skutočnosťou, že žalobca po návrate na Slovensko nemal istotu ďalšieho zamestnania v podobe pracovnej zmluvy na ďalšie obdobie, podstatu stability nespĺňala. Tak ako bola pracovná situácia žalobcu doposiaľ preukázaná, nemôže spĺňať požiadavku plynúcu z čl. 11 ods. 1 písm. b) bod i/ vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého je potrebné (okrem iného) zohľadniť aj situáciu dotknutej osoby vrátane povahy a osobitných vlastností každej vykonávanej činnosti, predovšetkým miesta, kde

sa takáto činnosť zvyčajne vykonáva, trvalosti tejto činnosti a dĺžky trvania každej pracovnej zmluvy (obdobne rozsudky sp. zn. 9Sžsk/6/2021, sp. zn. 7Ssk/28/2022).

30. K posúdeniu dĺžky a trvalosti prítomnosti žalobcu na území dotknutých štátov v posudzovanom období kasačný súd uvádza, že žalobca mal podľa formulára U2 - záznam o poistení v posledných 4 rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t. j. v období od 15.01.2018 do 14.01.2022 viacero dočasných pracovných pomerov rôznej dĺžky, v rámci ktorých bol poistený v nezamestnanosti, celkovo v rozsahu 873 dní, t. j. v priemere 218,25 dňa za rok, teda je možné konštatovať, že sa prevažne zdržiaval v Nórsku. V medziobdobí po skončení sezóny sa mal sťažovateľ zdržiavať na Slovensku, v administratívnom konaní nebolo preukázané, že by sa sťažovateľ na území Nórska zdržiaval aj v čase, keď tam zamestnaný nebol. Za pozornosť potom stojí, že žalobca v Nórsku odpracoval menší počet dní, ako je počet všetkých pracovných dní vrátane platených sviatkov (obvykle 261 za rok), ktoré, ak by žalobca bol bežným cezhraničným zamestnancom, by mohol bezpečne odpracovať bez straty centra záujmov na Slovensku.

31. Za predčasné je ďalej možné považovať konštatovanie správnych orgánov o primeranej bytovej situácii sťažovateľa v Nórsku. Z administratívneho spisu je zrejmé, že sťažovateľ bol ubytovaný priamo u zamestnávateľa, za čo mu zamestnávateľ aj vykonával zrážku z platu (položka 8100 na výplatnej páske zo dňa 15.11.2021, 15.12.2021, 14.1.2022). Nejednalo sa o bežný prenájom/podnájom či vlastníctvo nehnuteľnosti (išlo o unimobunku), pričom nie je zrejماً kvalita takého bývania (či mal vlastné sociálne zariadenie, vlastnú kuchyňu, atď.). V odôvodnení rozhodnutia sa žalovaná sústredila len na skutočnosť, že sťažovateľ býval sám v podnájme. Z administratívneho spisu vyplýva, že správne orgány tiež vôbec nezisťovali a v dôsledku toho ani nevyhodnotili skutočnosť, či by žalobca v prípade straty zamestnania prišiel o ubytovanie. Nemožno v tomto smere vyčítať sťažovateľovi, že na túto skutočnosť poukázal až v konaní pred správnym súdom, a nie priamo v odvolaní, lebo žalovaná ním navrhnuté vypočutie v odvolacom konaní za účelom doplnenia skutkového stavu nevykonala, hoci v administratívnom spise nemala dostačujúce informácie o podmienkach podnájmu. Všeobecne možno konštatovať, že ubytovanie, hoci v samostatnom obytnom priestore, ale priamo závislé od existencie pracovného pomeru, nesvedčí v prospech dlhodobého usadenia sa v danej krajine. Preto je potrebné, aj s prihliadnutím na minimum informácií, ktoré sú Sociálnou poisťovňou všeobecne požadované vo vyhlásení vo vzťahu k ubytovaniu, doplniť v tomto smere dokazovanie a až na základe takto doplneného skutkového stavu opätovne vyhodnotiť stabilitu jeho bydliska v Nórsku.

32. Rovnako absentuje v preskúmanom rozhodnutí i správna úvaha žalovanej k vyhodnoteniu prítomnosti družky a maloletého syna na Slovensku, strohý poukaz na rozhodnutie Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. U2 z 12. júna 2009 je v tomto smere nepostačujúci aj s ohľadom na vyššie uvedené závery kasačného súdu vo vzťahu k posúdeniu dĺžky a trvalosti prítomnosti na území Nórska, k posúdeniu povahy zamestnania a stability ubytovania.

33. V súvislosti s vyhodnotením ďalších skutočností (mimopracovné aktivity, vlastníctvo motorového vozidla, poisťné zmluvy, úhrady miestnych daní a energií spojených s užívaním nehnuteľnosti a pod.) kasačný súd konštatuje, že tieto bude musieť žalovaná opätovne vyhodnotiť v kontexte doplneného dokazovania.

34. Kasačný súd však vyhodnotil ako nedôvodnú námietku sťažovateľa, že žalovaná nemala oprávnenie sama, bez súčinnosti príslušnej inštitúcie Nórska, hodnotiť kritériá podľa čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia. Zo skutkového stavu vyplýva, že príslušná inštitúcia v Nórsku žalobcovi nárok na dávku v nezamestnanosti nepriznala a samotný žalobca túto skutočnosť nerozporoval. Podľa čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia by bolo nutné postupovať jedine v prípade, ak by príslušná nórska inštitúcia usúdila, že bydlisko žalobcu bolo na Slovensku a podľa názoru žalovanej by bolo vo Nórsku. Nakoľko však k takému rozporu nedošlo, žalovaná mohla hneď zvoliť priamu aplikáciu kritérií stanovených v čl. 11 ods. 1. V tomto smere kasačný súd odkazuje na rozhodnutia kasačného súdu sp. zn. 1Sžso/26/2016 a sp. zn. 7Sžsk/92/2022.

35. Obiter dictum dáva kasačný súd žalovanej do pozornosti, že judikatúra SD EÚ, v ktorej bol podaný výklad k ustanoveniam nariadenia č. 1408/71, bola zohľadnená v novom nariadení č. 883/04. V základnom nariadení tak boli zohľadnené aj závery rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo

dňa 17.02.1977 Silvana Di Paolo proti Office national de l'emploi, C-76/76. Toto rozhodnutie je stále aplikovateľné, pričom je vždy potrebné dôsledne prihliadať na konkrétny skutkový stav veci.

36. S prihliadnutím na skutočnosť, že kasačný súd vyhodnotil základnú kasačnú námietku sťažovateľa o nedostatočne zistenom skutkovom stave ako dôvodnú, z dôvodu hospodárnosti sa ďalšími sťažnostnými námietkami nezaoberal (§ 5 ods. 7 SSP).

37. Vzhľadom na vyššie uvedené kasačný súd napadnutý rozsudok zmenil podľa § 462 ods. 2 SSP tak, že zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. e) SSP a vrátil vec žalovanej na ďalšie konanie za účelom doplnenia skutkového stavu, opätovného vyhodnotenia centra záujmov sťažovateľa podľa čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia a vydania nového, riadne odôvodneného rozhodnutia.

38. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalobcovi bolo rozhodnuté podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 2 SSP tak, že ako úspešnému účastníkovi mu kasačný súd priznal právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania na krajskom a kasačnom súde v celom rozsahu.

39. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.